

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИДОВОГО СКЛАДУ СУХОДІЛЬНИХ ЛУКІВ ПОЛІССЯ

Журавель С. С., аспірантка
Житомирський національний агроекологічний університет

Занепадання пасовищ та сіножатей призвело до уніфікації видового складу, внаслідок чого цінні кормові види були витіснені дикорослими формами, що знизило продуктивність кормовиробництва. Порушення збалансованості агроєкосистеми стало причиною виникнення підкислення та створення сприятливих умов для виникнення різноманітних ерозійних процесів, при чому, зазвичай, їх прояв є сукупною дією. З агроекологічної точки зору залуження території не лише сприяє створенню дешевого джерела корму, а, насамперед, створює умови саморегуляції та самовідновлення території, а включення багаторічних бобових трав є додатковим джерелом не лише органічних речовин, а й джерелом фіксації азоту, що в умовах збіднених ґрунтів Полісся України є досить актуальним.

За А. В. Боговіним трав'янисті біогеоценози, зокрема сінокоси і пасовища, у світі займають 3,4 млрд га землі, що майже у 2 рази перевищує площу орних земель, а в Україні, навпаки, їхня площа в 7,7 раза менша ріллі [1, с. 23].

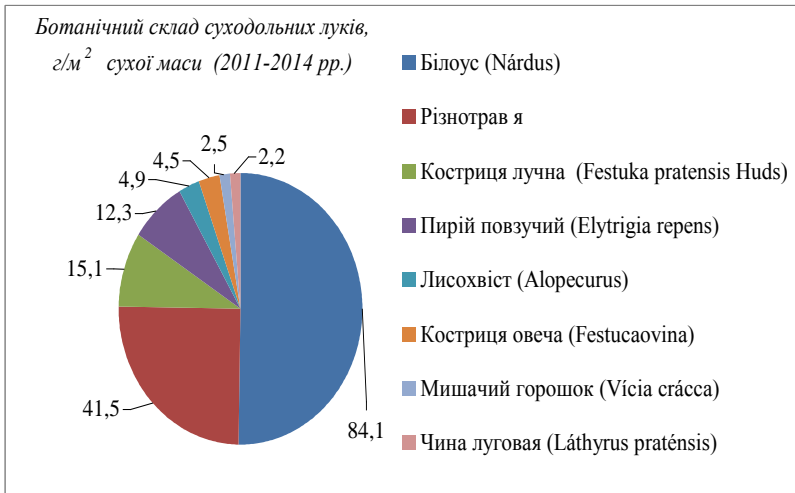
Площа природних кормових угідь Полісся України становить 2,3 млн. га, зокрема, в Житомирській області - 928,7 тис. га, тобто 40 %. У цій зоні виділяють низинні, заплавні, суходільні та низинні болотні природні кормові угіддя [2, с. 123]. За дослідженнями В. Г. Кургака площа суходільних луків на Поліссі складає 132,1 тис. га, а в Житомирській області – 17,2 тис.га [3, с. 16].

Предмет досліджень: формування суходільних луків на перелогах та виведених із сівозміни землях, їх агроекологічна оцінка та використання. **Мета досліджень** - визначити особливості впливу багаторічних трав при довготривалому їх не використанні на агрофізичні та фізико-хімічні властивості, особливості відновлення та адаптації агрофітоценозів в зоні Полісся.

Наші дослідження проводили в 2011-2014 рр. на луках перелогах Коростенського району Житомирської області, де було виділено такі типи луків, як суходільні, низинні, перехідні.

Суходільні луки розміщені на дерново-підзолистому супіщаному ґрунті з кислою реакцією ґрунтового розчину – 5,2, низькою забезпеченістю фосфором і калієм, що складає відповідно –

6,7 і 6,3 мг на 100 г ґрунту, а вміст азоту становить – 5,3 мг на 100 г ґрунту. Вміст гумусу порівняно низький – 1,1 %.

Ботанічний склад суходільних луків представлений переважно різнотравно-злаковою та частково бобовою рослинністю, зокрема, тут переважають такі види рослин як білоус (*Nárdus*), костриця лучна (*Festuka pratensis* Huds), пирій повзучий (*Elytrigia repens*), лисохвіст (*Alopecurus*), костриця овеча (*Festuca ovina*), мишачий горошок (*Vicia cracca*), чина луговая (*Láthyruѕ praténsis*).

Висновки. Наші дослідження дають змогу оцінити сучасний стан суходільних луків з точки зору видового складу, кормової цінності та як елементу гумусуутворення. Суходільні луки є перелогами, тобто залишками перелогової системи землеробства, які звожуються переважно атмосферними опадами і недостатній водний режим є їх характерною ознакою. На таких типах луків ґрунти легкі за механічним складом та бідні на поживні речовини. У ботанічному складі суходільних луків переважає білоус (*Nárdus*) у кількості 50 % та різнотрав'я – 25 %. Варто відзначити, що урожайність суходільних луків на досліджуваних ділянках дуже низька і складає 17 ц/га.

Нами запропоновані дієві шляхи та методи поліпшення, реструктуризації, що дасть змогу не лише з економічної точки зору підвищити її ефективність, а, в першу чергу, сприятиме саморегуляції та самовідновленню в розрізі конкретного як агрофітоценозу, так і фітоценозу певної екосистеми вцілому.

Література

1. Боговін А.В. Трав'янисті біогеоценози, їхнє поліпшення та раціональне використання / А.В. Боговін, І.Т. Слюсар, М.К. Царенко. – К. : Аграрна наука, 2005. – 360 с.
2. Кияк Г.С. Луківництво : підручн. / Г.С. Кияк. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : Вища школа, Головне вид-во, 1980. – 304 с.
3. Кургак В.Г. Лучні агрофітоценози / В.Г. Кургак. – К. : ДІА, 2010. – 374 с.; іл.